

P.I.K.O.: Kontekstuwalisadong Learning Remediation sa Pagsulat ng Pangungusap sa Baitang 3 sa Bayan ng Laur, Nueva Ecija

Danes Keth V. Albacio
Mainit Elementary School,
Nueva Ecija SDO, DepEd
danesketh.albacio@deped.gov.ph

Rene Boy E. Abiva
Wesleyan University Philippines
rbabiva@wesleyan.edu.ph

Mildred G. Abiva
Wesleyan University Philippines
mgabiva@wesleyan.edu.ph

Abstrak

Ang pag-aaral na ito ay nakatuon sa pagbuo at balidasyon ng P.I.K.O., isang kontekstuwalisadong learning remediation plan para sa pagpapahusay ng kasanayan sa pagsulat ng pangungusap ng mga mag-aaral sa Baitang 3 sa Laur, Nueva Ecija. Ginamit ang Developmental Research Design at ADDIE model sa pagdisenyo ng interbensiyon. Batay sa datos, natukoy ang mababang antas ng kakayahan sa pagsulat dulot ng limitadong bokabularyo at impluwensiya ng unang wika. Ipinakita ng resulta ng balidasyon na ang P.I.K.O. ay may mataas na antas ng pedagogikal na gamit sa aspekto ng nilalanan, format, organisasyon, at kawastuhan. Samakatuwid, ito ay epektibong estratehiya upang mapaunlad ang kasanayan sa pagsulat at literasiya ng mga mag-aaral.

Susing Salita: P.I.K.O., kontekstuwalisadong pagkatuto, pagsulat ng pangungusap, multilinggwalismo, literasiya

Abstract

This study focused on the development and validation of P.I.K.O., a contextualized learning remediation plan designed to enhance the sentence-writing skills of Grade 3 learners in Laur, Nueva Ecija. The study employed the Developmental Research Design and the ADDIE model in designing the intervention. Based on the data gathered, the learners' low level of writing proficiency was attributed to limited vocabulary and the influence of their first language. The validation results revealed that P.I.K.O. demonstrated a high level of pedagogical usefulness in terms of content,

format, organization, and accuracy. Therefore, it is considered an effective strategy in improving the writing skills and literacy of learners.

Keywords: P.I.K.O., contextualized learning, sentence writing, multilingualism, literacy

Introduksiyon

Ang pagsulat ay kinikilala bilang isa sa limang makrong kasanayan sa wika at itinuturing na pinakamataas na anyo ng intelektuwal na pagpapahayag. Sa pamamagitan nito, naitatala ang kaalaman, naipahahayag ang mga pananaw, at naipapasa ang mga pagpapahalaga at kultura mula sa isang henerasyon tungo sa susunod. Gayunpaman, ang pagsulat ay hindi lamang isang teknikal na kakayahang kundi isang kompleks na prosesong kognitibo na nangangailangan ng kritikal na pag-iisip, sistematikong pag-oorganisa ng ideya, at malikhaing pagpapahayag. Dahil sa integrasyon ng nilalaman at estruktura ng wika na kinakailangan sa prosesong ito, itinuturing ang pagsulat bilang isa sa pinakamahirap na kasanayang hinuhubog sa mga mag-aaral. Dagdag pa rito, inilalarawan ang pagsulat bilang isang rekursibong gawain na kinapapalooban ng magkakaugnay na yugto ng pagpapalano, pagbalangkas, paglikha ng teksto, pag-eedit, at muling pagsulat upang mapahusay ang kalinawan at kalidad ng pahayag.

Sa kabila ng mahalagang papel ng pagsulat sa paglinang ng literasiya, nananatiling hamon ang sistematikong pagpapaunlad ng kasanayang ito, partikular sa antas ng elementarya. Itinuturing ang aktibong pakikilahok bilang mahalagang sangkap sa proseso ng pagkatuto, sapagkat sa pamamagitan nito ay napapalawak ng mga mag-aaral ang kanilang kaalaman at naipapakita ang antas ng kanilang pag-unawa sa mga aralin (Balallo & Aragon, 2023). Gayunpaman, sa mga kontekstong multilingguwal, ang pagkakaiba-iba sa wika ay maaaring maging hadlang sa ganitong pakikilahok. Lalo itong naging kapansin-pansin sa panahon ng pandemya kung saan lumaganap ang online synchronous na pagtuturo. Ayon kay Tejano (2022), nagdulot ang pagbabago sa modalidad ng pagtuturo ng karagdagang hamon sa komunikasyon at interaksyon sa klase, lalo na para sa mga mag-aaral na gumagamit ng higit sa isang wika sa kanilang pang-araw-araw na buhay.

Isa sa mga pangunahing salik na nakaaapekto sa kalidad ng pagsulat ng mga mag-aaral ay ang limitadong lawak ng kanilang talasalitaan. Kapag kulang ang bokabularyo ng isang mag-aaral, nagiging mahirap para sa kanya na maipahayag nang malinaw at organisado ang kanyang mga ideya, na kadalasang nagreresulta sa paulit-ulit at payak na paggamit ng mga salita (Abiva, 2025a). Pinatutunayan din ni Quines (2023) na may makabuluhang ugnayan ang lawak ng talasalitaan at ang kalidad ng output sa pagsulat. Dahil dito, ang sistematikong pagpapalawak ng bokabularyo ay kinikilalang mahalagang pundasyon ng literasiya, lalo na para sa mga batang lumalaki sa multilingguwal na kapaligiran. Sa ganitong konteksto, nakatutulong ang paglinang ng talasalitaan sa paghubog ng kritikal na pag-iisip at sa pagpapahusay ng kakayahang magpahayag sa pangalawang wika (Abiva, 2025b).

Sa mga multilingguwal at multikultural na konteksto (Abiva, 2025a), nagiging higit na kumplikado ang mga hamon sa paglinang ng kasanayan sa pagsulat, partikular sa mga komunidad na may dominanteng katutubong wika. Maaaring makaapekto ang unang wika (L1) ng mga mag-aaral sa kanilang paggamit ng Filipino bilang pangalawang wika (L2), na nagreresulta sa tinatawag na *linguistic interference* sa gramatika, estruktura, at pagpili ng salita (Cummins, 2001). Dahil dito, nagkakaroon ng mga kamalian sa pagsulat, lalo na kapag inaasahang gumamit ang mga mag-aaral ng pamantayang anyo ng Filipino. Kadalasang nag-uugat ang mga kamaliang ito sa limitadong karanasan sa paggamit ng mas malawak na *lexical repertoire* at sa maling interpretasyon ng mga tuntunin ng wika (Balallo & Aragon, 2023).

Ipinapakita rin sa mga naunang pag-aaral nina Bernardo (2018) at Dekker at Dumatog (2003) na nagiging mas matagumpay ang pagkatuto ng mga mag-aaral kapag ginagamit ang kanilang katutubong wika bilang midyum ng pagtuturo. Sa ganitong paraan, nakapagtatamo sila ng mas mataas na pagganap sa iba't ibang asignatura tulad ng matematika, agham, at literasiya. Ayon kina Dekker at Young (2005), nakatutulong ang paggamit ng mother tongue sa epektibong paglipat ng kasanayan patungo sa iba pang wika, na sa huli ay nagbubunga ng mas inklusibo at de-kalidad na edukasyon para sa mga mag-aaral mula sa mga minoryang lingguwistikong komunidad. Kaugnay nito, mahalaga rin ang papel ng guro sa pagpukaw ng interes ng mga mag-aaral sa pagsulat at sa pagpapaliwanag ng kahalagahan nito bilang isang intelektuwal na gawain (Gonzales, 2019). Kasabay nito, kinakailangang maunawaan ng guro ang masalimuot na ugnayan ng identidad na nakaugat sa unang wika at ang hamon ng pagsulat sa Filipino o Ingles (Hidalgo, 2017).

Sa larangan naman ng pagsasalin, kinikilala ito bilang mahalagang mekanismo upang mapanatili ang kahulugan at kontekstong kultural ng isang teksto habang isinasalin sa ibang wika (Mabalhin, 2021; Rocas, 2025). Gayunpaman, mahalagang isaalang-alang ang wastong ortograpiya at gramatika sa mga tekstong isinasalin upang matiyak ang kawastuhan at pagiging epektibo ng paggamit ng wika (Baquing, 2023).

Sa antas ng polisiya sa edukasyon, ipinatupad ng Republic Act No. 10533 o *Enhanced Basic Education Act of 2013* ang Mother Tongue-Based Multilingual Education (MTB-MLE) mula Kindergarten hanggang Baitang 3 upang patatagin ang pundasyon ng pagkatuto sa unang wika bago ang sistematikong paglipat sa Filipino at Ingles. Gayunpaman, sa bisa ng Batas Pambansa Bilang 12027, inalis ang obligadong paggamit ng mother tongue bilang pangunahing wikang panturo sa unang tatlong baitang. Dahil dito, nagiging kritikal ang Baitang 3 bilang yugto ng transisyon mula sa L1 patungo sa paggamit ng Filipino bilang wikang akademiko.

Bagama't marami nang pananaliksik tungkol sa ugnayan ng talasalitaan at kakayahan sa pagsulat, nananatiling limitado ang mga pag-aaral na nakatuon sa pagbuo at pagsusuri ng sistematikong, lokalizado, at kontekstuwalisadong *bridging strategy* para sa mga mag-aaral sa Ikatlong Baitang mula sa mga multilingguwal na komunidad. Mayroon ding mga pag-aaral tungkol sa bisa ng mga kagamitang biswal sa pagpapalawak ng

bokabularyo (Halwani, 2017; Fadila, 2024), ngunit kadalasan ay hiwalay ang mga ito sa isang integradong modelo ng pagbuo ng pangungusap. Dahil dito, lumilitaw ang isang malinaw na puwang sa pagitan ng teorya ng *L1-L2 transfer*, paggamit ng biswal na pantulong batay sa *Dual Coding Theory* ni Allan Paivio, at ang aktuwal na pagbuo at balidasyon ng isang kontekstuwalisadong interbensiyon para sa paglinang ng kasanayan sa pagsulat ng payak na pangungusap sa Filipino.

Batay sa inilatag na suliranin ng pag-aaral, malinaw na ang pangunahing suliranin ay ang mababang antas ng kakayahan ng mga mag-aaral sa Baitang 3 sa pagbuo ng wasto at organisadong pangungusap sa Filipino. Ayon sa datos mula sa taong panuruan 2024–2025, anim sa bawat sampung mag-aaral (60%) ang nahihirapang mag-organisa ng ideya at makabuo ng wastong pangungusap. Ang bahagdan na ito ay maituturing na kritikal kung ihahambing sa pamantayang itinakda ng kurikulum para sa antas na ito. Sa kasalukuyang taong panuruan, tatlo sa walong mag-aaral ang patuloy na nagpapakita ng kaparehong kahinaan. Ipinahihiwatig ng mga datos na ito ang malinaw na agwat sa pagitan ng inaasahang akademikong pagganap at ng aktuwal na kakayahan ng mga mag-aaral sa larangan ng pagsulat.

Pinatitibay pa ang obserbasyong ito ng karanasan ng mananaliksik at ng iba pang guro sa araw-araw na gawain sa silid-aralan. Napapansin ang suliranin sa organisasyon ng kaisipan, limitadong bokabularyo sa Filipino, impluwensiya ng unang wika—Ilokano—sa estruktura ng pangungusap, at kahinaan sa wastong paggamit ng baybay at bantas. Madalas ding makita ang paggamit ng *code-switching*, direktang pagsasalin mula sa katutubong wika, at ang prinsipyong “kung ano ang bigkas ay siyang sulat,” na nagiging hadlang sa paglinang ng pamantayang pagsulat sa Filipino. Dahil dito, naapektuhan hindi lamang ang teknikal na aspekto ng pagsulat kundi maging ang kakayahan ng mga mag-aaral na magpahayag ng mas mataas na antas ng pag-unawa sa mga tekstong naratibo at impormatibo.

Sa ganitong konteksto, ipinakikilala ang Pagkilala sa Salita, Integrasyon, Konstruksyon/Kawastuhan, at Oras ng Pagwawasto (P.I.K.O.) bilang isang inobatibo at sistematikong interbensiyon na naglalayong tugunan ang mga natukoy na suliranin sa pagsulat. Ang apat na yugto nito P.I.K.O. ay bumubuo ng lohikal na balangkas sa paglinang ng kasanayan sa pagsulat. Sa pamamagitan ng pagpapalawak ng talasalitaan, pag-uugnay ng mga konsepto sa karanasan ng mag-aaral, paglinang ng wastong estruktura ng pangungusap, at sistematikong pagwawasto ng sulatin, nilalayon ng estratehiyang ito na mapahusay ang kakayahan ng mga mag-aaral sa pagsulat. Sa ganitong paraan, ang P.I.K.O. ay nagsisilbing isang nakabalangkas na tugon sa akademikong pangangailangan ng mga mag-aaral at naglalayong tulayin ang agwat sa pagitan ng kanilang kasalukuyang pagganap at ng inaasahang pamantayan ng kasanayang pangwika sa Filipino.

Higit pa rito, ang kahalagahan ng proyektong ito ay dapat maunawaan sa mas malawak na kontekstong konstitusyonal at edukasyonal. Sa ilalim ng Konstitusyon ng Pilipinas (1987), partikular sa Artikulo XIV, kinikilala ang Filipino bilang pambansang wika habang ang mga rehiyonal na wika ay itinuturing na mahalagang bahagi ng kultura at

sistema ng edukasyon. Inaatasan din ang Estado na pangalagaan at paunlarin ang mga katutubong wika. Sa kontekstong Ilokano-dominanteng komunidad, ang proyektong ito ay nagsisilbing konkretong hakbang upang maisakatuparan ang mandatang ito sa pamamagitan ng paggamit ng rehiyonal na wika bilang pundasyon ng pagkatuto.

Kaugnay nito, binigyang-diin ng ulat ng Second Congressional Commission on Education (EDCOM 2) ang umiiral na krisis sa literasiya at kahirapan sa pagkatuto sa bansa, kabilang ang kahinaan sa komprehensiyon at ang hindi pagtutugma ng wika sa tahanan at wika sa paaralan. Sa mga lokalidad na dominante ang Ilokano, nagiging mahalaga ang isang kontekstuwalisadong interbensiyon tulad ng P.I.K.O. sapagkat inuugnay nito ang pagkatuto sa wikang unang natutuhan ng bata, pinatitibay ang pundasyon ng literasiya, at binabawasan ang tinatawag na alyenasyong linggwistikal (Abiva, 2025b).

Bilang tugon sa natukoy na puwang sa pananaliksik, binuo ang P.I.K.O. bilang isang lokalisadong estratehiya sa pagtuturo ng pagsulat. Hango sa tradisyunal na larong “piko,” sumisimbolo ito sa sunod-sunod na hakbang sa paglinang ng talasalitaan at pagbuo ng pangungusap gamit ang kagamitang biswal. Layunin ng pag-aaral na tukuyin ang pangangailangan, disenyo, pagbuo, at balidasyon. bilang kagamitang panturo batay sa pamantayan ng LRMDs Educational Soundness General Evaluation Checklist sa mga aspektong *Content, Format, Presentation and Organization, at Accuracy and Up-to-datedness of Information*.

Ang pag-aaral na ito ay naglalayong suriin ang bisa at katanggap-tanggap na antas bilang isang *learning remediation plan*. Upang matugunan ang layuning ito, sasagutin ang mga sumusunod na katanungan:

1. Paano deskriptibong mailalarawan ang pangangailangan sa pagbubuo ng P.I.K.O. batay sa akademikong pagganap ng mga mag-aaral at sa personal na obserbasyon ng mga guro?
2. Paano binuo at dinisenyo ang P.I.K.O. batay sa mga metrikong nakapaloob sa 6.4 Evaluation Rating Sheet for Print Resources ng LRMDs, kabilang ang:
 - 2.1 *Content*
 - 2.2 *Format*
 - 2.3 *Presentation and Organization*
 - 2.4 *Accuracy and Up-to-datedness of Information*
3. Paano deskriptibong mailalarawan ang resulta ng balidasyon ng P.I.K.O. batay sa:
 - 3.1 *Content*
 - 3.2 *Format*
 - 3.3 *Presentation and Organization*
 - 3.4 *Accuracy and Up-to-datedness of Information*
4. Ano-ano ang mga nabuong mungkahi batay sa resulta ng balidasyon?

Ang proyekto ay naglalayong magbigay ng isang konkretong, kontekstuwalisado, at

empirikal na modelo upang mapalawak ang talasalitaan at mapaunlad ang kasanayan sa pagsulat ng payak na pangungusap sa Filipino, lalo na sa mga mag-aaral sa Ikatlong Baitang na nagmumula sa komunidad na dominante ang Ilokano. Sa gayon, ang proyekto ay nagiging tulay sa pagitan ng teorya at praktika, polisiya at implementasyon, pambansa at lokal—isang hakbang tungo sa mas inklusibo at makatarungang edukasyon.

Metodolohiya

Ang pag-aaral na ito ay gumamit ng developmental research design upang masuri ang bisa at antas ng katanggap-tanggap ng P.I.K.O. bilang isang *learning remediation plan*. Bilang bahagi ng prosesong ito, ang nabuong kagamitang panturo ay isinailalim sa sistematikong ebalwasyon ng mga eksperto o balideytor na nagsuri sa iba't ibang dimensiyon ng materyal, kabilang ang nilalaman, disenyo, organisasyon, at pagiging angkop nito sa target na populasyon ng mga mag-aaral. Sa pamamagitan ng estadistikal na pagsusuri ng mga nakuhang marka at rating mula sa mga balideytor, natukoy ang antas ng kaepektibo at kalidad ng iminungkahing interbensiyon.

Bagama't gumagamit ang pag-aaral ng kwantitatibong lapit, nakatuon ito sa masusing pangangalap at obhetibong pagsusuri ng datos upang makapagbigay ng empirikal na batayan sa pagtataya sa pedagogikal na kalidad ng materyal. Sa ganitong konteksto, layunin ng pananaliksik na ito na mabuo at mabalideyt ang P.I.K.O. bilang isang kontekstuwalisadong kagamitang panturo na maaaring gamitin ng mga guro sa pagtuturo ng pagsulat, partikular sa mga paaralang may mga mag-aaral na gumagamit ng Filipino bilang pangalawang wika.

Sa pagbuo ng interbensiyon, ginamit ang pangkalahatang padron na ADDIE Model (Analysis, Design, Development, Implementation, at Evaluation) bilang pangunahing balangkas sa instructional design. Ang modelong ito ay nagsilbing gabay sa sistematikong pagdidisenyo ng materyal at sa pagtiyak na ang bawat yugto ng pagbuo ay nakabatay sa malinaw na pangangailangan ng mga mag-aaral. Isinagawa sa pananaliksik ang mga sumusunod na yugto ng modipikadong ADDIE model:

1. Analysis – isinagawa ang pagsusuri ng pangangailangan batay sa mga paunang datos at obserbasyon hinggil sa kahinaan ng mga mag-aaral sa talasalitaan at pagbuo ng pangungusap;
2. Design – binuo ang estruktura at pedagogikal na balangkas ng interbensiyon;
3. Development – isinagawa ang aktuwal na paglikha at pagde-develop ng kagamitang pang-remediation. Isinagawa ang balidasyon ng mga eksperto upang matiyak ang kalidad, pagiging angkop, at pedagogikal na halaga ng materyal.

Ayon sa pag-aaral ni Mdodana-Zide (2024), ang ADDIE model ay isang epektibong sistematikong balangkas sa instructional design sapagkat pinahihintulutan nitong maisama ang mga teorya sa pagtuturo at pagkatuto sa isang organisado at lohikal na proseso. Ipinakita rin sa nasabing pag-aaral na ang mga hakbang-hakbang at kolaboratibong

interbensiyon na nakabatay sa matibay na metodolohiya ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng mga proyektong nakapaloob sa Scholarship of Teaching and Learning (SoTL). Dahil dito, inirerekomenda ang mas malawak na paggamit ng ADDIE model sa iba't ibang kontekstong pang-edukasyon upang mapataas ang kalidad ng pagtuturo at mapabuti ang pagkatuto ng mga mag-aaral.

Sa konteksto ng pag-aaral na ito, nakaangkla ang P.I.K.O. sa ADDIE model sa pamamagitan ng integrasyon ng mga larawang biswal sa bawat yugto ng estratehiya. Bilang isang *scaffolded learning strategy*, binibigyang-daan ng modelong ito ang masusing pagsusuri sa pangangailangan ng mga mag-aaral at ang pagbuo ng angkop na kagamitang panturo—kabilang ang mga *visual aids*—na tutugon sa kanilang partikular na kahinaan sa talasalitaan at pagbuo ng pangungusap. Sa ganitong paraan, nagiging sistematiko, empirikal, at kontekstuwalisado ang pagbuo ng P.I.K.O. bilang isang interbensiyong pang-remediation.

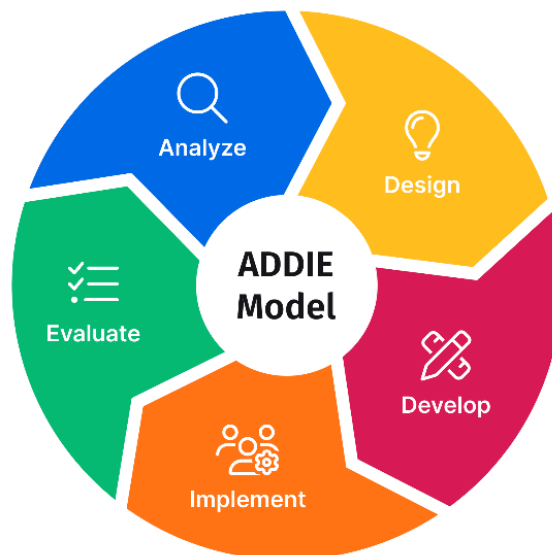

Figura 1. Daloy ng modelong ADDIE

Isinagawa ang pag-aaral sa Mababang Paaralan ng Mainit sa Distrito ng Laur. Karamihan sa mga mag-aaral sa paaralan ay kabilang sa mga katutubong pamayanan na nagmula sa Kordilyera. Sa antas ng Baitang Tatlo, ang mga mag-aaral ay gumagamit ng iba't ibang katutubong wika, kabilang ang Ilokano, Ibaloi, Kankana-ey, at Applai. Bagama't magkakaiba ang kanilang unang wika (L1), ang Ilokano ang nagsisilbing *lingua franca* sa pang-araw-araw na komunikasyon sa paaralan at sa komunidad.

Pinili ng mananaliksik ang paaralang ito bilang lunan ng pag-aaral sapagkat dito unang naobserbahan ang mababang antas ng kasanayan ng mga mag-aaral sa pagbuo ng payak na pangungusap sa Filipino. Inaasahang ang proyektong ito ay magsisilbing gabay o

praktikal na sangguniang pang-instruksiyon ng mga guro sa pagtuturo ng bokabularyo at pagsulat, lalo na sa kontekstong multilingguwal.

Ang mga balideytor ng pag-aaral ay pinili batay sa mahahalagang pamantayan upang matiyak ang kredibilidad at kalidad ng ebalwasyon ng P.I.K.O. Nahahati sila sa dalawang pangkat ng mga eksperto na may sapat na karanasan at espesyalisasyon sa larangan ng edukasyon. Pinili ang mga balideytor batay sa sumusunod na pamantayan:

1. kasalukuyang katungkulan sa Kagawaran ng Edukasyon o kaugnay na institusyong pang-edukasyon;
2. espesyalisasyon sa larangan ng edukasyon, partikular sa pagtuturo at pag-aaral ng wika; at
3. hindi bababa sa tatlong (3) taong karanasan sa kanilang kasalukuyang posisyon.

Bilang bahagi ng konsiderasyong lingguwistika ng proyekto, ang materyal ay unang isinulat sa Ilokano at pagkatapos ay isinalin sa Filipino. Layunin nitong mapag-ugnay ang paggamit ng L1 at L2 sa lokal na konteksto at maiwasan ang ganap na paglayo ng mga mag-aaral sa kanilang unang wika. Ang pagsasalin ay isinailalim sa eksternal na balidasyong pang ortograpikal ng Editoryal, Publikasyon, at Komite sa Salin ng GUMIL Filipinas at ng Pambansang Komite sa Wika at Salin ng Pambansang Komisyon sa Kutura at mga Sining. Sa pamamagitan ng prosesong ito, tiniyak na ang salin ay sumusunod sa pambansang pamantayan sa pagsasalin at sumusuporta sa pagsusulong ng otonomiyang kultural at lingguwistikal (Abiva, 2025b).

Ang pagsusuri ng datos ay isinagawa alinsunod sa pamantayan para sa Locally Developed Learning Resources na itinakda sa Division Memorandum No. 167, s. 2021 ng Sangay ng Kagawaran ng Edukasyon sa Nueva Ecija. Ang ebalwasyon ng materyal ay nakatuon sa apat na pangunahing aspekto:

1. Content – sinuri kung ang nilalaman ng materyal ay angkop sa antas ng pag-unlad ng mga mag-aaral, nakatutulong sa pagkamit ng mga layunin ng asignatura, nakapagpapalawak ng mataas na kasanayang kognitibo, at walang ideolohikal o kultural na pagkiling.
2. Format – tinukoy ang kalidad ng teknikal na presentasyon ng materyal kabilang ang teksto, ilustrasyon, disenyo at layout, papel at binding, at laki at bigat ng kagamitang panturo.
3. Presentation and Organization – sinuri ang lohikal na daloy ng mga ideya, ang pagiging angkop ng bokabularyo sa target na mambabasa, at ang kalinawan at pagiging kaakit-akit ng presentasyon.

4. Accuracy and Up-to-datedness of Information – tinukoy kung mayroong mga konseptuwal, faktuwal, gramatikal, o tipograpikal na kamalian, gayundin kung napapanahon ang impormasyong nakapaloob sa materyal.

Tinitiyak ng mananaliksik na ang lahat ng datos na makakalap mula sa mga kalahok ay gagamitin lamang para sa layuning pang-akademiko. Bilang bahagi ng pagsunod sa mga pamantayan ng etika sa pananaliksik, malinaw na ipinaliwanag sa mga kalahok ang layunin ng pag-aaral at humingi ng kanilang pahintulot bago isagawa ang pangangalap ng datos. Binigyang-diin ang boluntaryong paglahok ng mga respondente nang walang anumang pamimilit, at tiniyak ang pagiging kompidensyal at proteksiyon ng kanilang identidad sa buong proseso ng pangangalap, pagsusuri, at pag-uulat ng datos.

Resulta at Diskusyon

Batay sa paunang pagsusuri at pagtatasa ng mga sulating isinagawa ng 32 mag-aaral sa Baitang 3, lumitaw ang isang malinaw na *writing gap* sa kanilang kakayahan sa pagbuo ng payak na pangungusap sa Filipino. Sa isinagawang diagnostic writing activity, 21 sa 32 mag-aaral (65.63%) ang nakapagtala ng mababang antas ng pagganap sa pagbuo ng gramatikal na pangungusap, habang 7 mag-aaral (21.88%) ay nasa antas na papalapit sa pamantayan. Tanging 4 na mag-aaral (12.50%) ang nakapakita ng katanggap-tanggap na kasanayan sa wastong pagbuo ng pangungusap.

Masusing pagsusuri sa mga isinulat ang nagpakita na 68% ng mga pangungusap ay may kamalian sa estruktura, kabilang ang hindi wastong pagkakasunod-sunod ng salita at kakulangan sa paksa o panaguri. Samantala, 63% ng mga sulatin ay nagpakita ng limitadong bokabularyo, na nagresulta sa paulit-ulit at hindi angkop na paggamit ng mga salita. Bukod dito, mahigit sa kalahati (57%) ng mga output ang may kamalian sa wastong paggamit ng bantas, partikular sa paglalagay ng tuldok at kuwit. Ang mga natuklasang ito ay tumutugma sa mga resulta ng pag-aaral nina Buan et al. (2022), na nag-uulat na ang mabagal na pagbuo ng pangungusap at limitadong talasalitaan ay pangunahing hadlang sa pagpapaunlad ng pormal na literasiya. Sa ganitong konteksto, ang mababang pagganap sa mga gawaing pasulat ay nagsilbing empirikal na batayan sa pagdidisenyo ng isang sistematikong interbensiyong pedagogikal.

Higit pang pinagtibay ng mga obserbasyon ng mga guro sa silid-aralan ang pangangailangan para sa isang kontekstuwalisadong estratehiya sa pagtuturo ng pasulat. Mula sa mga obserbasyong ito, lumitaw ang tatlong pangunahing salik na nagpapaliwanag sa hamon sa pagkatuto ng mga mag-aaral.

Una, naobserbahan ang umiiral na *syntactic interference* (Buan et al., 2022), kung saan ang mga mag-aaral mula sa katutubong pamayanan ay nagpoproseso ng kaisipan gamit ang kanilang unang wika (L1) at isinasalin ito sa Filipino bilang pangalawang wika (L2). Dahil

dito, nagkakaroon ng mga pangungusap na, bagama't may malinaw na kahulugan sa kontekstong lokal, ay hindi umaayon sa pamantayang balarila ng Filipino.

Ikalawa, napagmasdan na mas nahihirapan ang mga mag-aaral sa pagbuo ng ideya kapag ang mga paksa o sitwasyong ibinibigay ay hindi pamilyar o malayo sa kanilang karanasang panlipunan at kultural. Alinsunod sa pag-aaral ni Dela Cruz (2023) hinggil sa *Culturally Responsive Prompting*, ang kakulangan ng pamilyar na *referential points* sa mga materyales ay nagdudulot ng *cognitive shock*, na humahadlang sa aktibong pagbuo ng kaisipan at malinaw na pagpapahayag ng ideya ng mga mag-aaral.

Ikatlo, ipinahayag ng mga guro ang pangangailangan para sa isang istrukturadong pedagogical model na may malinaw na hakbang mula sa pagkilala ng mga salita hanggang sa pagbuo at pagsasaayos ng pangungusap. Ang obserbasyong ito ay umaayon sa konsepto ng *triangulation of data* (Edwards, 2025), na nagbibigay-diin na ang direktang karanasan ng guro sa interaksyon sa mga mag-aaral ay mahalagang sanggunian na dapat itugma sa mga resulta ng pagsusulit at iba pang empirikal na datos sa pagdidisenyo ng mga interbensiyon sa edukasyon.

Sa pamamagitan ng pagsasanib ng empirikal na datos at mga pedagogical observation, nabuo ang P.I.K.O. bilang isang *contextualized remediation tool*. Higit pa sa simpleng pagwawasto ng balarila, layunin ng modelong ito na gawing mas inklusibo ang proseso ng pagtuturo sa pamamagitan ng pagkilala sa *Funds of Knowledge* ng mga mag-aaral sa Laur. Sa ganitong paraan, nagsisilbing tulay ang interbensiyon na nag-uugnay sa katutubong wika at karanasan ng mag-aaral patungo sa mas sistematiko at pormal na kasanayan sa pagsulat sa Filipino.

Figura 2. Pabalat ng proyektong P.I.K.O.

Ang disenyo ng P.I.K.O. ay isinailalim sa isang masusing proseso ng pagbuo upang matiyak ang pagkakatugma nito sa mga pamantayan ng Learning Resource Management and Development System (LRMDS) para sa *Print Resources*. Ang pagbuo ng nilalaman ay nakaangkla sa Most Essential Learning Competencies (MELCs) ng asignaturang Filipino para sa Baitang 3, na nagbibigay-diin sa pagkakatugma ng interbensiyon sa itinakdang kurikulum. Sa prosesong ito, isinaprayoridad ang prinsipyo ng kontekstuwalisasyon, kung saan ang mga paksa at halimbawa ay pinili batay sa kultura, kapaligiran, at pang-araw-araw na karanasan ng mga mag-aaral sa Bayan ng Laur.

Upang suportahan ang pagkatuto, isinama ang paggamit ng mga biswal na materyal, partikular ang mga larawang nagsisilbing *visual cues*, na tumutulong sa mas mabilis na pagkilala at pag-unawa ng mga bata sa mga konsepto. Ang pagpili ng mga larawang malapit sa aktwal na anyo ng mga bagay ay naglalayong gawing mas konkretong karanasan ang pagkatuto at higit na makabuluhan sa konteksto ng pang-araw-araw na buhay ng mag-aaral. Bukod dito, isinasaalang-alang ang prinsipyo ng Funds of Knowledge (Moll et al., 1992), kung saan ang mga salita at halimbawa ay hango sa lokal na tradisyon, karanasan, at pang-araw-araw na gawain ng mga mag-aaral. Ang ganitong lapit ay nag-uugnay ng bagong kaalaman sa umiiral na *prior knowledge* ng mga bata, na nagpapadali sa pag-unawa at pagpapatibay ng kasanayan sa pagsulat sa Filipino.

Sa aspekto ng pisikal na disenyo, hinalaw ang mga prinsipyo ng Dual Coding Theory (Paivio, 1986) at Cognitive Load Theory (Sweller, 1988). Tiniyak na ang font size, line spacing, at ratio ng teksto sa larawan ay balanse upang mabawasan ang *extraneous cognitive load*. Sa pamamagitan nito, ang atensyon ng mag-aaral ay nakatuon sa paglinang ng kasanayan sa pagsulat kaysa sa pagproseso ng komplikadong anyo ng materyal.

Figura 3. PIKO Learning Model (Albacio, 2026)

Ang istruktura ng P.I.K.O. ay sistematiko at *scaffolded*, sumusunod sa lohikal na daloy ng pagkatuto:

- P – Pagkilala ng Salita: Pagsisimula sa payak na salita mula sa Ilocano patungo sa Filipino.
- I – Integrasyon: Pag-uugnay ng salita sa personal at kontekstuwal na karanasan (*bridging*).
- K – Kaayusan: Pagsasanay sa pagbuo ng wastong estruktura ng pangungusap.
- O – Oras ng Pagwawasto: Pormal na bahagi para sa feedback at rebisyon.

Ang lohikal na daloy na ito ay tinitiyak ang maayos na transisyon mula sa simpleng gawain patungo sa mas kumplikadong aplikasyon, na nakakatulong sa parehong guro at mag-aaral sa mas sistematikong pagtuturo at pagkatuto.

Figura 3. Nilalaman ng proyektong P.I.K.O.

Bilang bahagi ng disenyo, tiniyak na ang lahat ng halimbawa, baybay, at estruktura ng pangungusap ay sumusunod sa pinakabagong Ortograpiyang Pambansa ng Komisyon sa Wikang Filipino (KWF). Isinama rin ang mga napapanahong metodolohiya sa pagtuturo ng literasiya na kinikilala ng DepEd sa ilalim ng MATATAG Curriculum (2025–2026), na nagpapatibay sa kaugnayan at pagiging episyente ng materyal sa kasalukuyang konteksto ng edukasyon. Sa ganitong paraan, ang P.I.K.O. ay hindi lamang nakatuon sa teknikal na kaalaman kundi nakapagbibigay din ng kontekstuwalisadong suporta sa paglinang ng kasanayan sa pagsulat ng mga mag-aaral sa Baitang 3.

Ang resulta ng balidasyon ay hango sa ebalwasyon ng mga eksperto gamit ang *LRMDS Evaluation Rating Sheet*. Ang mataas na antas ng pagtanggap sa materyal ay makikita sa bawat aspeto sa ibaba:

Talahanayan Bilang 1

Pangkalahatang resulta ng balidasyon

	Mean Score	Interpretation	Decision	Score Requirement
<i>Factor 1. Content</i>	27.8	<i>Passed</i>	<i>Valid</i>	<i>The LR must score at least 21 out of 28 points to pass this criterion.</i>
<i>Factor 2. Format</i>	70.8	<i>Passed</i>	<i>Valid</i>	<i>The LR must score at least 54 out of 72 points to pass this criterion.</i>

Factor 3. Presentation and Organization	19.2	Passed	Valid	The LR must score at least 15 out of 20 points to pass this criterion.
Factor 4. Accuracy and Up-To-Datedness of Information	24	Passed	Valid	The LR must score at least 24 out of 24 points to pass this criterion.

Ang P.I.K.O. ay nagpakita ng mataas na antas ng pedagogical soundness batay sa ebalwasyon ng mga balideytor sa apat na dimensiyon ng Learning Resource Management and Development System (LRMDS). Sa aspektong Content, nakamit ng materyal ang Mean Score na 27.8, na malinaw na lampas sa minimum na pamantayan na 21 puntos. Ang deskriptibong interpretasyon na “Passed” at ang desisyon na “Valid” ay nagpapatunay na ang nilalaman ng P.I.K.O. ay may sapat na lalim at lawak upang matugunan ang Most Essential Learning Competencies (MELCs) para sa Baitang 3. Ayon sa mga balideytor, ang matagumpay na aplikasyon ng contextualization ay nagbigay ng malaking bentahe sa nilalaman, sapagkat naging mas *relatable* ito sa katutubong mag-aaral ng Laur, na tumutugma sa simulain ng Funds of Knowledge (Moll et al., 1992).

Sa *Format*, nagtala ang materyal ng Mean Score na 70.8, na lampas sa itinakdang pamantayan na 54 puntos. Ang mataas na marka ay nagpapakita na ang P.I.K.O. ay “learner-friendly” at kaaya-aya sa paningin. Ang disenyo, pagpili ng font, paggamit ng larawan, at kabuuang layout ng materyal ay maayos at propesyonal, na nagpapadali sa pagbabasa at pag-unawa. Ipinapakita nina Mayer at Moreno (2003) na ang paggamit ng biswal na pantulong at maayos na layout ay nakapagpapalakas ng retention at transfer ng kaalaman, partikular sa mga batang nasa elementarya. Sa lokal na konteksto, binigyang-diin ng DepEd ARAL Program (2025) na ang simpleng biswal at maayos na disenyo ng learning resources ay nakatutulong sa literacy at numeracy development.

Ang *Presentation and Organization* ay nagkamit ng Mean Score na 19.2, na higit sa kraytiryang 15 puntos. Ang deskriptibong interpretasyon ay nagpapakita na ang P.I.K.O. ay may malinaw na lohika at sistematikong daloy. Ang transisyon mula sa hakbang na “Pagkilala” patungo sa “Kaayusan” ay malinaw at madaling sundan, na tinitiyak ang pagiging *user-friendly* hindi lamang para sa mga mag-aaral kundi pati na rin sa mga guro bilang facilitator ng interbensiyon. Sa lokal na konteksto, binigyang-diin ng DepEd (2025) MATATAG Curriculum na ang maayos na presentasyon at organisasyon ng learning resources ay kritikal sa literacy at numeracy development, lalo na sa mga batang nasa yugto ng transisyon mula sa mother tongue patungo sa Filipino.

Sa *Accuracy and Up-to-Datedness of Information*, nakamit ng P.I.K.O. ang perpektong marka (24/24). Ang resulta ay nagpapatunay na ang materyal ay “error-free” sa teknikal na detalye ng wika, baybay, at balarila. Bukod dito, sinisiguro nito na ang mga metodolohiya at halimbawa ay naaayon sa pinakabagong pamantayan ng DepEd MATATAG Curriculum (2025–2026), na nagpapatibay sa pagiging napapanahon, tumpak, at mapagkakatiwalaan ng impormasyon.

Batay sa kinalabasan ng ebalwasyon at sa mga kwalitatibong komento ng mga eksperto, nabuo ang ilang mungkahi upang higit pang mapalakas ang implementasyon ng P.I.K.O.:

1. Pagsasagawa ng Experimental Study sa ilalim ng BERF. Ayon sa mungkahi ng mga validator, ang P.I.K.O. ay may mataas na potensyal na maisailalim sa Basic Education Research Fund (BERF) upang masukat ang *effect size* o aktuwal na pag-unlad ng marka ng mga mag-aaral bago at pagkatapos gamitin ang modelo. Ang naturang pananaliksik ay magbibigay ng empirikal na ebidensya para sa malawakang pag-aampon ng modelo sa buong dibisyon.
2. Regular na pag-update ng prompts at biswal na materyal. Alinsunod sa prinsipyo ng Culturally Responsive Prompting (Dela Cruz, 2023), inirerekomenda na panatilihing napapanahon ang mga halimbawa at larawang ginamit sa P.I.K.O. upang matiyak na ang mga mag-aaral ay laging may matibay na *prior knowledge*, at ang mga bagong aralin ay maiuugnay sa kanilang kontekstuwalisadong karanasan, lalo na sa nagbabagong kapaligiran ng katutubong pamayanan sa Laur.

Ang kabuuang pagsusuri ay nagpapakita na ang P.I.K.O. ay hindi lamang nakatutugon sa mga pamantayan ng kalidad ng Learning Resource Management and Development System, kundi nagbibigay din ng empirikal na batayan para sa epektibong remedial na pagtuturo sa kontekstong multilingguwal at katutubo.

Batay sa paghahambing ng resulta ng pre-test at pilot testing na isinagawa sa 32 mag-aaral sa Baitang 3, makikita ang bahagyang pagtaas sa kanilang kasanayan sa pagbuo ng gramatikal na pangungusap. Mula sa 4 na mag-aaral (12.50%) na nakapagtamo ng katanggap-tanggap na antas sa pre-test, tumaas ito sa 8 mag-aaral (25.00%) sa pilot testing, na nagpapakita ng pagdoble sa bilang ng mga mag-aaral na may sapat na kasanayan. Kasabay nito, bumaba ang bilang ng mga mag-aaral na nasa mababang antas mula 21 (65.63%) tungo sa 19 (59.38%).

Bagama't nakapagtala ng pagbaba ang pangkat na nasa antas na papalapit sa pamantayan mula 7 (21.88%) patungong 5 (15.63%), ipinahihiwatig nito ang posibleng pag-angat ng ilang mag-aaral patungo sa katanggap-tanggap na antas ng pagganap. Sa kabuuan, ipinapakita ng datos ang isang paunang indikasyon ng pag-unlad, bagama't nananatiling kinakailangan ang higit pang interbensiyon upang mapababa ang bilang ng mga mag-aaral na nasa mababang antas at mapataas ang pangkalahatang kasanayan sa pagsulat.

Konklusyon at Rekomendasyon

Batay sa pagsusuri ng mga nakalap na datos at sa mga resulta ng implementasyon ng proyekto, nabuo ang mga sumusunod na konklusyon:

1. Ang pagsusuri sa resulta ng pagsusulit sa Filipino 3 ay nagpakita ng makabuluhang kakulangan sa kasanayan ng mga mag-aaral sa pagbuo ng pangungusap at sa

malinaw na pagpapahayag ng pananaw. Ipinahihiwatig ng datos na ang sistematiko at kontekstuwalisadong pamamaraan ng pagtuturo, gaya ng estratehiyang P.I.K.O., ay may positibong ambag sa pagpapataas ng antas ng partisipasyon, pag-unawa, at aplikasyon ng mga elementong pangwika sa pagsulat. Sa pamamagitan ng estrukturadong hakbang ng interbensiyon, nagkaroon ng higit na oportunidad ang mga mag-aaral na mailapat ang kanilang kaalaman sa aktwal na gawain sa pagsulat.

2. Ang estratehiyang P.I.K.O. ay maituturing na isang inobatibong tugon sa hamon ng mababang kasanayan sa pagsulat ng mga mag-aaral, lalo na sa konteksto ng learning recovery. Ang apat na yugto nito—Pagkilala sa Salita, Integrasyon, Konstruksyon/Kawastuhan, at Oras ng Pagwawasto—ay bumubuo ng isang sistematikong balangkas na naglalayong palakasin ang pundasyon ng mga mag-aaral sa pagbuo ng pangungusap. Ang paggamit ng kontekstuwalisadong gawain, kasabay ng integrasyon ng kagamitang biswal at aktibong pakikilahok ng mga mag-aaral, ay nagbigay-daan sa mas malalim na pag-unawa sa paggamit ng wika at sa mas epektibong aplikasyon nito sa gawaing pasulat. Dahil dito, napalakas din ang antas ng partisipasyon ng mga mag-aaral sa proseso ng pagkatuto.
3. Kaugnay ng pagpapabuti ng kasanayan sa pagsulat, iminumungkahi na isaalang-alang ng mga guro sa Filipino ang paggamit ng estratehiyang P.I.K.O. bilang gabay sa pagdidisenyo ng kanilang mga aralin. Sa ganitong paraan, maisusulong ang isang prosesong pang-edukasyon na higit na makabuluhan, kontekstuwalisado, at nakasentro sa pangangailangan at karanasan ng mga mag-aaral. Ang ganitong lapit sa pagtuturo ay inaasahang makatutulong sa mas epektibong paglinang ng kasanayan sa pagsulat at sa pag-unlad ng pangkalahatang literasiya ng mga mag-aaral.
4. Inirerekomenda rin ang patuloy na pagpapahusay at pagpapalawak ng implementasyon ng estratehiyang P.I.K.O. upang higit pang mapalakas ang pakikilahok at pagkatuto ng mga mag-aaral sa larangan ng pagsulat. Mahalagang mapanatili ang mataas na pamantayan sa nilalaman, disenyo, at organisasyon ng mga kagamitang panturo upang matiyak ang pedagogikal na bisa ng estratehiya. Bukod dito, nararapat na regular na masuri ang mga teknikal na aspeto ng mga materyales upang matiyak ang kanilang pagiging episyente at madaling gamitin sa silid-aralan. Mahalaga ring patuloy na i-update ang mga salitang ginagamit sa materyal upang maging higit na tumutugon sa nagbabagong pangangailangan at kontekstong pangwika ng mga mag-aaral sa pagtuturo ng Filipino.

Higit pa rito, iminumungkahi ng mga balideytor na maaaring palawakin ang aplikasyon ng estratehiyang P.I.K.O. sa pamamagitan ng pagsusumite nito sa Basic Education Research Fund (BERF). Ang BERF ay isang programang grant ng Department of Education na nagbibigay ng suporta sa mga pananaliksik na naglalayong tugunan ang mahahalagang isyu sa access, kalidad, at pamamahala ng edukasyon. Ang pagsasama ng P.I.K.O. sa ganitong uri ng pananaliksik ay maaaring magbigay-daan sa mas malawak na implementasyon at empirikal na pagsusuri ng bisa nito sa iba't ibang kontekstong

pang-edukasyon.

Ibinahagi rin ng mga balideytor na maging sila ay nakakuha ng bagong kaalaman mula sa mga katutubong salita na ginamit sa materyal, lalo na't may mga mag-aaral din silang nagmula sa mga katutubong komunidad. Sa prosesong ito, nagiging dalawang-daan ang pagkatuto: habang pinaunlad ng mga mag-aaral ang kanilang kakayahan sa pagsulat sa Filipino, napalalalim din ng mga guro ang kanilang pag-unawa sa katutubong wika at kultura ng kanilang mga mag-aaral. Ang ganitong ugnayan ay higit na nagpapalakas sa aspektong *Integrasyon* ng modelo ng P.I.K.O., kung saan ang guro ay nagiging mas epektibong tagapagdaloy ng pagkatuto sa pamamagitan ng pagiging bukas sa kaalaman at karanasang nagmumula sa wika at kultura ng kanyang mga mag-aaral.

Sanggunian

- Abiva, R. B. (2025a). *Critical Discourse Analysis of Dr. Manuel Viola Gallego's 1932 Monograph "The Language Problem of the Filipinos": A Study of Postcolonial Linguistic Perspectives*. <https://sukisok.com/index.php/sjas/article/view/17>
- Abiva, R. B. (2025b). Language As [De]Colonizing Tool: A Postcolonial Reading of Dr. Manuel V. Gallego's *The Language Problem of the Filipinos* (1932). *Critical Journal of Social Sciences*, 1(2), 183–199. <https://criticaljournalofsocsciences.com/index.php/CJSS/article/view/34>
- Balallo, C. L., & Aragon, J. M. (2023). Antas sa kahusayan at hamon sa pagsulat ng sanaysay sa Wikang Filipino. *American Research Journal of Humanities and Social Sciences*, 6(10), 57–61.
- Bastida, E. L., Jr., Saysi, J. G., & Batuctoc, L. V. M. (2023). Pedagogical struggles and gaps in language literacy enhancement: The case of Indigenous People's Education teachers in the Philippines. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 15(1), 142–165.
- Bernardo, A. B. I. (2018). Epekto ng multilinggwalismo at kurikulum sa kasanayan sa pagsulat ng mga mag-aaral. *Philippine Journal of Language Teaching and Learning*, 4(2), 55–72.
- Buan, A. G., et al. (2022). Linguistic Interference in the Writing Proficiency of Multilingual Learners: Challenges and Interventions in the Philippine Context. *Journal of Philippine Education and Literacy*, 15(2), 45-62.
- Dekker, D., & Dumatog, R. (2003). Lexical scarcity in Philippine indigenous languages: Implications for education. SIL Philippines.
- Dekker, D., & Young, C. (2005). Bridging the gap: The development of appropriate educational strategies for minority language communities in the Philippines. *Current Issues in Language Planning*, 6(2), 182–199. <https://doi.org/10.1080/14664200508668280>
- Dela Cruz, R. M. (2023). Culturally Responsive Prompting: Bridging the Writing Gap among Indigenous Learners in Rural Philippines. *Journal of Inclusive Education*

- and *Linguistic Studies*, 12(1), 88-104.
- Edwards, K. L. (2025). *Triangulation in Educational Action Research: Enhancing Validity through Multi-Method Data Collection*. Academic Press Philippines.
- Gepila Jr, E. C. (2018). The Impregnable Composition Writing Competency and Teaching Writing Methodologies. *KnE Social Sciences*, 3(6), 360–372.
<https://doi.org/10.18502/kss.v3i6.2392>
- Gonzales, G. C. (2019). Pagsusuri sa mga gawaing pasulat ng mga mag-aaral sa Baitang 7 tungo sa pagpapaunlad ng pagtuturo sa intelektwal na pagsulat. *Summit Proceedings on Language and Education Research*, 231–245.
- Han-Awon, M., Velez, M., Rominimbang, N., Ali, A., & Rominimbang, A. (2024). Practices of ensuring validity and reliability of the assessment tools among the secondary schools in selected divisions of Region X, Philippines. *Psychology and Education: A Multidisciplinary Journal*, 25(8), 980–990.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.13837550>
- Hernandez, R. (2022). *Expert Judgment in Educational Resource Validation*. *Philippine Journal of Educational Measurement and Evaluation*, 14(1), 33–47.
- Hidalgo, C. P. (2017). Struggles in creative writing: L1 identity and language barriers in the Philippines. *Asian Journal of English Language Studies*, 5(1), 45–62.
- Mendoza-Baquing, D. J. (2023). Isang Pagsasalin at Pagsusuri sa mga Piling Maikling Kuwento. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*, 9(6), 1–1. <https://eprajournals.com/IJMR/article/10742>
- Mdodana-Zide, L. (2024). Using ADDIE model for scaffolded learning and teaching intervention. *International Journal of Educational Research*, 6(28).
<https://doi.org/10.38140/ijer-2024.vol6.28>
- Quines, Z. M. (2023). Impact of students' vocabulary level to their reading and writing performance. *International Journal of English Language and Linguistics Research*, 11(2), 18–32. <https://doi.org/10.37745/ijellr.13/vol11n21832>
- Quinlog, C. O., Lapena, J. A., Dabalos, L. J. C., & Compo, S. C. D. (2025). *Mga hamon ng mga mag-aaral sa pagsasalita at pagsulat ng Wikang Filipino*. Misamis University.
<https://zenodo.org/records/14619119>
- Rocas, E. J. (2025). *Pagsusuri sa Pagsasalin at Pagpapakahulugan ng mga Tradisyunal na Awit at Tula ng mga Lumad sa Mindanao: Katumpakan ng Wika at Pagpapanatili ng Kultura*. *EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)*.
<https://eprajournals.com/pdf/fm/jpanel/upload/2025/July/202507-01-023017>
- Santos, J., Dela Cruz, M., & Ramirez, L. (2023). *Data-Driven Instruction: Using Assessment Results for Instructional Redesign in Philippine Classrooms*. *Philippine Journal of Educational Measurement and Evaluation*, 15(2), 45–62.
- Saavedra, A. D., & Barredo, C. P. (2020). Factors that contribute to the poor writing skills in Filipino and English of the elementary pupils. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 14(5), 1090–1105. Retrieved from
https://www.ijicc.net/images/Vol_14/Iss_5/14567_Saavedra_2020_E_R.pdf
- Tejano, L. (2022). *Increasing Multilingual First-Grade Learners' Online Engagement through*

Pedagogical Translanguaging. International Journal of Social Science and.
https://www.researchgate.net/profile/Leonardo-Tejano/publication/362427247_Increasing_Multilingual_First-Grade_Learners%27_Online_Engagement_through_Pedagogical_Translanguaging/links/62e9c0769d410c5ff37efafb/Increasing-Multilingual-First-Grade-Learners-Online-Engagement-through-Pedagogical-Translanguaging.pdf